גט פשוט פרק עשירי בבא בתרא

אמר רב עמרם לפי שאין למדין משיטה אחרונה. מפני שאין העדים יכולין לקרב מתימתן כ"כ בסמוך בסוף השטר ומניחין ריוח בין השטר לחתימתן ויכול אדם לזייף ולהוסיף בינתים שיטה אחת והלכך תקון רבנן לחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה לבלתי שיכתב בה דבר הלריך (ה) שהרי אם זייפו והוסיפו לאחר זמן אין אנו מפסידין כלום אם לא נלמד הימנה שהרי כבר כתוב כל זה למעלה וגם אם זייפו ויוסיפו בשיטת החלק שאחר ענינו של שטר בשיטה אחרונה בין השטר לעדים לא מעלה ולא מוריד שהרי אין למדין משיטה אחרונה. ובשאין כתוב בשטר שריר וקיים מייירי. כן נראה בעיני טעם הדבר ופירושו ועיקר: **הרחיק את העדים שי שיטין מן הכתב פסול.** אם אין כתוב בו שריר וקיים אפי' יש עדים שלא נוסף בו דבר זייף מכל מקום האי שטרא חספא בעלמא הוא שלא נעשה כתקון חכמים וכמלוה על פה דמיא: **אלא לאו ש"מ אין למדין משטה אחרונה.** הלכך הרחיק שי שיטין פסול שיכול לזייף שי שיטין ונלמוד מן הרמשונה: אלא

אמר רב עמרם *לפי שאין למדין משיטה אחרונה אמר ליה רב נחמן לרב עמרם מנא לך הא אמר ליה דתניא *הרחיק את העדים שני שיטין מן הכתב פסול שיטה אחת כשר מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף וכתב שיטה אחת נמי מזייף וכתב אלא לאו שמע מינה אין למדין משיטה אחרונה שמע מינה

איבעיא

מכשירין ואמר רבי יוחנן אפילו מכאן עד עשרה ימים מכשיר ר' אליעזר אי הוה תנאה מדכר דכיר ואם כן מאי קפריך הא ליכא חזרת השטר אלמא אע"פ שאין יכול לזייף פסול כי ליכא חזרה ואע"ג דר' (אליעזר) פליג על ר' יוחנן ופוסל בר מלאלתר מ"מ הלכה כר' יוחנן רבו ועוד ברים חזקת הבתים (לעיל דף כט.) אמר מבי שדות בכסף יקנו עלה טובה קמ"ל וחהו כסברת ר' יוחנן דהתם והא נלו רמיה הא אמר ר' יהודה בן בתירא אין כותבין (ז) על נייר ממוק ולא על דיפתרא ומכמיס מכשירין ואמר ר' יוחנן כשהכשיר ר"א אפילו מכאן ועד עשרה ימים דמדכר דכירי אלא אליבא דר' אליעזר פריך דאמר לא הכשיר ר"א אלא לאלתר אבל מכאן ועד עשרה ימים לא וה"ל פריך שפיר והא בעינן חזרת השטר וליכא ומיהו לא דכירי לימים רבים אבל לר' יוחנן ה"נ דכשר כיון שאין יכול לזייף מדכר דכירי (ז) אבל בשאר שטרות מכאן ועד י' ימים לא דרוש עניני תנאים הם בשטר ולא דכירי לומן מרובה מיהו מקתבר הלכך מדכר דכירי (ז) אבל בשאר שטרות מכאן ועד י' ימים לא דרוש עניני תנאים הם בשטר ולא דכירי לומן מרובה מיהו מקתבר דפסול גזירה אטו היכא דלא הרחיק שיטה אחת דלא משתמיט לאפלוגי בהו אלא בין הרחיקו (ח) ללא הרחיקו בעינן חזרת השטר **לפי שאין** למדין בו'. בימיהם לא היו כותבין שריר וקיים בפשוטין שלהם כדאמר גבי מקושר לעיל דכתב (ט) שריר וקיים מכלל דבפשוטים לא היו כותבין שריר וקיים ולכך לא היו למדין משיטה אחרונה שלא יוכל לזייף בשיטה אחת שהרחיקו העדים והיו כותבין חזרת השטר בשיטה אחרונה ולא אם סוף דבר עיקר (י) שאין למדין הימנה ואם אירע בהן מחק היו כותבין אותו והיו מקיימים אותו קודם שיטה אחרונה דאחרי כן לא היו למדין כל עיקר הימנה ויש לתמוה מ"כ היאך הורגלנו לכתוב קיום מחקים אחר וקנינא מיניה (כ) והא אין למדין משיטה אחרונה ואין לך למדין גדול מזה ולא היה לנו ללמוד לפי שיכול לבא לידי זיוף כיון שהשטר כשר בלא שריר וקיים שפעמים לא יכתוב מתחלה שריר וקיים ויבא זה ויתמוק מה שירלה ויקיים המחק בסוף ויכתוב שריר וקיים וי"ל כיון שהורגלנו לכתוב שריר וקיים יהא פסול אם לא נכתב כן אפילו כשאין בו מחק והשתא לא יוכל לבא לידי זיוף לכך אנו כותבין שפיר קיום מחקים אחר וקנינא מיניה ולמדין אנו (ל) היטב משיטה אחרונה כיון שאנו כותבין שריר וקיים והא דכותבין וקנינא מיניה וכו' לא הוא חזרת השטר אלא לפי שעדיין עדות הקנין הוא שבתחלה כתב ואחר לנו הוו עלי עדים וקנו ממני ואחר כן וקנינא מיניה והוא הדין שיכול לכתבו באמצע השטר ולפי האי פירוש דלא צריך חזרת השטר אם כן הא דכתבינן בגיטין ודין (מ) דיהוי ליכי מנאי ספר תירוכין וגט פטורין לא הוא משום חזרת השטר דלא צריך למכתב חזרה כיון דכתבינן שריר וקיים ובגיטין כדת משה וישראל הוי במקום שריר וקיים ובעינא היא בהמגרש (גיטין דף פה: ושם) אי בעינן ודין או לא ולא איפשיטא ולכך נראה שלעיקר גט אנו כותבין ודין ואין אנו צריכין חזרה משום טעם שפי' ויכולים לכתוב ודין בשיטה אחרונה דכדת משה וישראל הוי במקום שריר וקיים ויש תימה למה שינו הקדמונים לכתוב שריר וקיים ולנלמוד משיטה אחרונה ולקיים מחקים אחר וקנינא מיניה כיון שחכמי הגמרא לא היו כותבין שריר וקיים מדקאמר אין למדין משיטה אחרונה ומקיימים מחקים קודם שיטה אחרונה וי"ל שהשטו שפעמים שיטעו העדים שאין בקיאין וירחיקו שי שיטין ואפילו לא יהא אדם תוקף לעשות שטר אדם בשני שיטין כי ידאג שיכחישוהו העדים שלא חתמו על שטר זה מעולם מכל מקום לא ידאג מלהוסיף שי שיטין וילמדו מן העליונה כי העדים לא יהיו זכורים שהרחיקו שי שיטין וכיון דכתב שריר וקיים למדין בטוב משיטה אחרונה הה שאל ר"י לר"ת על קיום מחקים שאנו כותבין בשיטה אחרונה והשיב כמו שפירשתי שאנו סומכין על שריר וקיים וקשה על האי פירוש שמשום שריר וקיים וכדת משה וישראל שהורגלנו לכתוב לא כתבינן חזרת השטר והלא גם הם היו כותבין כדת משה וישראל כדמוכח במס' ידים (פ"ד משנה ח) אמרו לדוקים קובלים אנו עליכם פרושים שאתם כותבין את המושל עם משה בגט ה"ג כמשניות ולא גרסינן את המושל עם השם כמו שכתוב במקצת משניות כי מה ענין השם בגט דודאי כשנלמו בית חשמונאי היו כותבין בשנת כך וכך ליוחנן כהן גדול לאל עליון מקמי דאתבטילא (ז) אזכרת מן [שטריא] כדאיתא בפ"ק דר"ה (דף יח:) אבל המושל לא היו כותבין כשהיו כותבין את השם אלא ודאי עם משה גרסינן אלמא כותבין כדת משה וישראל בגיטין וי"ל שמתחלה היו כותבין כדת משה וישראל באמצע הגט ואחר כן מקנוהו לכתבו בסוף הגט במקום שריר וקיים ולכך אין כותבין חזרת השטר ולאחר פטירתו של ר"ת מצא ר"י בה"ג שהיה לר"ת בתיקון הגט שעשה (פ) כל דבר שלמדין הימנו אם מחק או תלה צריך לכתוב דעל המחק או בדיני חטי קודם שיטה אחרונה לפני וקנינא מיניה אך בדברים ששנה עליהם שכתב פעמים ושלא בסוף השטר אז אין עיקר הגט תלוי בו וזה הורגלו לקיים אחר שיטה אחרונה א"כ ק"ל דאין למדין משיטה אחרונה וקנינא מיניה הוה חזרת השטר ושריר וקיים דכתבינן על חגם הוא וצריך ליהר בגיטין שלא לכתוב ודין דיהוי ליכי מנאי ספר תירוכין בשיטה אחרונה אלא מתירוכין ואילך שהוא כפל לשון מאחר שאין למדין משיטה אחרונה אע"ג שאנו כותבין שריר וקיים בשטרות וכדת משה וישראל בגיטין שאין לכתוב דבר שהוא מעיקר הגט בשיטה אחרונה ומבעיא לן בהמגרש (גיטין דף פה:) אי בעינן ודין או לא ולא איפשיטא וקשיא לר"י על האי פירוש שפירש ר"ת שאין למדין משיטה אחרונה וקיום מחקים שהורגלו לכתוב אחר וקנינא היינו בדברים שאין עיקר השטר תלוי בו א"כ יבא לידי זיוף שיתמוק בשטר דבר (פ) ויכתוב עליהם דבר ששני בשטר ויקיימנו בסוף השיטה אחר וקנינא מיניה וכמו שאומר ר"ת מתחלה דלמדין משיטה אחרונה וכן נראה לר"י מדנהגו לכתוב שריר וקיים בשטרות ובגיטין כדת משה וישראל מ"מ נהי שאנו למדין משיטה אחרונה הרחיק שי שיטין פסול דלמא גייז ליה לעילאי וכתב הוא בשי שיטין ועדיו הם בשיטה שלישית ור"י פירש שמא בעבור הטורח הורגלו לכתוב שריר וקיים דפעמים בחזרה גופה היה מחק והיה צריך לקיימו ולחזור פעם אחרת דנהי שאין למדין משיטה אחרונה זכות לבעל השטר חובתו מיהא למדין שבחובתו אין לחוש שמא יזייף לכך היה צריך לקיים המחק של חזרה שלא יאמר הלוה אי המוכר זכות היה לי שם ומחקתו:

איבעיא

מסורת הש"ס

(ה) [נ"ל אלעזר]. (ו) רש"ם.

הגהות הב"ח

(ה) רשב"ם ד"ה אמר רב עמרם וכו' לבלתי שיכתב בה דבר הלריך דהשתא אם לא יזייפו ויוסיפו לאחר זמן יזייפו ויוסיפו לאחר זמן אין אנו: (ב) תוס' ד"ה (בדף הקודם) והלריך וכו' רש לומר דהאי בדין הוא שיהא כשר אלא דבגיטין פרק המגיח מגיעא משמע שהוא פסול: (ג) באא"ר דפרק קמא דגיטין האי שטרא: (ד) באא"ר ר' יוחנן פרק שני על מתניתין דאין כותבין לא על נייר ממוק: (ה) באא"ר אליבא דר' יוחנן מוהא דליבא חזרת השטר: (ו) באא"ר אין כותבין לא על נייר: (ז) באא"ר אבל בשאר שטרות. נ"ב עיין בתוס' פ"ב דגיטין (דף כב:) בד"ה אבל בשטרות לא פירשו להדיא דר' יוחנן מודה בשטרות דבני לאלתר: (ח) באא"ר כן הרחיקו בין לא הרחיקו: (ט) ר"ה לפי וכו' לעיל דכתב ביה שריר וקיים וכו' משיטה אחרונה כדרי אלא: (י) באא"ר דכר עיקר לפי שאין למדין וכו' והיו כותבין על אותו המחק היו מקיימים אותם קודם שיטה אחרונה: (כ) באא"ר אחר וקנינא מיניה קודם שריר וקיים והא אין למדין: (ל) באא"ר ולמדין אנו בטוב משיטה אחרונה: (מ) באא"ר דכתבינן בגיטין ודין די יהיין ליכי מנאי: (נ) באא"ר מקמי דאתבטילא אדברת מן שטריא כדאיתא: (ס) באא"ר לר"ת בתיקון הגט שעשה שכתב כל דבר וכו' שעשה עליהם פעמים ושלא בסוף השטר אז אין עיקר הגט תלוי בזה הורגלו כל"ל ותיבת שכתב נמחק: (ע) באא"ר שיתמוק בשטר דבר שעיקר השטר תלוי בו ויכתוב עליה דבר ששני וכו' בן נראה לר"י וכו' דלפעמים בחזרה גופה:

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פכ"ז מהל' מלוה ולוה הל' ג סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' מד סעיף ג:
ח ב מיי' שם הל' ד סמג שם טוש"ע ח"מ סי' מה סעיף ו:

לעזי רש"י

קיטונ"ש [קוינטינ"ש]. פרוטות, מטבעות קטנות.

רבינו גרשום

שום חידוש ממון שלא נכתב בענינו של מעלה אין למדין מאותה שיטה. דאיכא למימר אחר שנכתב ונתחם זייף הוא ולהכי כתבי בכל שטרי בשיטה אחרונה ככל מה דכתוב ומפורש לעיל דהיינו מענינו של שטר: מאי שנא שני שיטין דלמא מזייף. ומוסיף וכותב יותר ממון ומקיים ליה בשיטה אחרונה בשיטה אחת יכול לכתוב בה זיוף ומקיים בסופה אלא לאו ש"מ משו"ה שיטה אחת כשר דאי כתב ומזייף באות: [שיטה] אין למדין מכל אותה שיטה מה שאין כן בב' שיטין דילפינן מיניידו מש"ה פסול דמצי לזיופי ליה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com